

Píše Michael Špirit

(E*forum, 08. 11. 2010)

Prvního listopadu by se dožila 85 let literární historička, kritička a překladatelka **Růžena Grebeníčková**. Její osobní a profesní růst se vymyká z osudů příslušníků generací, které v první polovině 20. století při vstupu do humanitních věd inspirovala politická ideologie. Od stalinismu, jež na přelomu 40. a 50. let 20. století Grebeníčková rázně zastávala, se autorka nepotřebovala okázale distancovat, nicméně její stejně radikální sebereflexi zrcadlí odborný rozměr vlastních prací: tyto práce cca od poloviny 50. let nesestávaly už z ničeho jiného než z literárněvědného rozpracování problému. Polemiky, které vedla (např. s V. Dostálem, M. Otrubou, F. Vodičkou, L. Doleželem), byly spory o mechanické užívání vyprázdněných odborných pojmů, mimo stranickou ideologii marxismu nebo reformismu. V těchto dnech vydává Academia její **Máchovské studie** a časopis Slovo a smysl č. 13 přináší edici prozaických fragmentů o **Cestě pěšky na jih** v Máchových stopách. – Suverénní zrnalectví věci, pohyb napříč kontexty slovanských, románských a germánských literatur posledních tří století, kritický zápal a charakteristická rozvětvená stylistika činí z textů R. Grebeníčkové dílo srovnatelné s intelektuálními obry, z nichž tu jmenujme ty, k nimž se autorka sama vztahovala: D. Čyževskij, P. Trost, E. Staiger či L. Spitzer.

Práce posledních dvou citovala Grebeníčková už v polovině 50. let, tedy v době, kdy tehdejší či nastupující akademické autority literárněvědného oboru odkazovaly k jinak orientovaným učencům. Pražské nakladatelství Triáda vydalo prvnímu z nich skvělý výbor v roce 2008 (Poetika, interpretace, styl, ed. Marek Vajchr), **Leo Spitzerovi** připravilo obdobně výtečnou antologii letos na jaře (**Stylistické studie z románských literatur**, ed. a přel. Jiří Pelán a Jiří Stromšík). Té se dostalo v dnešním kontextu čehosi výjimečného: poučené, nezábudné a dobře napsané recenze. Posudek **Josefa Fulký** (A2, č. 21 z 13. 10. 2010) vyzdvihuje mj. Spitzerův strhující spisovatelství talent, stejně jako „až monstrózní přesnost“, kterou Fulka staví kontrastně ke zlovykům „tzv. poststrukturalistické literární vědy“. Recenze končí slovy: „Zmiňovat kvalitu překladu, pečlivost, s jakou je výbor sestaven, a instruktivnost rozsáhlého doslovu je vzhledem ke složení překladatelského týmu takřka nevkusné. A ostatní už je na čtenáři.“ Je to vzhledem k výstavbě recenze ústrojný závěr, tématem článku není podoba české edice, nýbrž Spitzerovo dílo (více by se ostatně do A2 nevešlo, typografie čtrnáctideníku nechává vždy zahajující stránku textu ze čtvrtiny prázdnou a další kus zaplácne ilustrací). Navažme nicméně na recenzi a aspoň na tomto místě zmiňme náležitosti výboru ze Spitzera, které by měly být samozřejmostí, ale v Česku dnes nejsou:

539 stran překladu Spitzerových textů představuje zlomek z díla, které „ve svém celku fakticky uniká kritice“ (J. Pelán na s. 568). O jeho konturách však vypovídá Výběrová bibliografie (s. 541–559), která na základě úplného soupisu díla (knižně New York 1991) přináší všechny Spitzerovy knihy a výtah z časopisecky publikovaných statí. Jednotlivé položky jsou anotovány buď pouhým překladem titulu, anebo bližší charakteristikou, takže se čtenář orientuje v čase a žánru autorova díla, stejně jako v tématech, jazykových kontextech a rozsazích jednotlivých analýz. V situaci nezměrného Spitzerova badatelského záběru se pořadatelé nesnaží svůj výběr 16 studií nějak objektivisticky zdůvodnit, a je to jediné možné řešení. O kritériích editorů a jejich týmu však vypovídá právě komplexní, operativní a navzájem se doplňující vypravení publikace, od překladu (jenž mj. ctí Spitzerovu polyglotičnost, ale současně ji, jak je v této řadě nakladatelství Triády zvykem, činí pro českého čtenáře prostupnou v převodech ad hoc nebo v kanonických českých verzích, včleněných do textu v hranatých závorkách), přes bibliografii, ediční poznámku a doslov. Bude jistě zajímavé sledovat, v kolika českých univerzitních propedeutikách literární vědy se Spitzerovo dílo, zpřítomněné nyní výběrovou edicí, ocitne.

www.ipsl.cz